

Pedagogika? — Sociologija?

Tovariš Mihajlovič je tudi tostran Save znan kot vnet delavec za izboljšanje socialnih razmer. Na vseh koncih in krajih gnutimo pritisk teh razmer in seveda razumemo, če mu je težko gledati, kako stoji večina tovarišev v tem boju nedelavno ob strani. V zadnji številki »Učiteljskega Tovariša« pozivlja na sodelovanje in kaže tudi pot: študij sociologije. Študij pedagogike, ki ga smatra druga skupina delavcev kot pravo pot k obnovi družbe, on odločno zavrača, češ, da je pedagogika neplodna za to.

Naj mi to, Mihajlovič dovoli, da ga opozorim na njegovo temeljno napako: on nič ne upšteva moderne pedagogike. Navajam nekaj njegovih izrekov, ki dokazujejo to: »Vsa vrednost pedagogike je v metodologiji.« — »Pedagogika zagovarja današnji šolstični, mrtvo šolo.« — »Individualna (?) psihologija in današnja (?) strokovna pedagogika ne gledata na fakta. V njej je nakopičenih mnogo besed brez smisla in značaja.« — »Današnja pedagogika tiči globoko v konzervativizmu in razredni ideologiji. Njena nevtralnost in današnji socialni borbi je groba neresničnost.«

Vsi ti očitki so res upravičeni, če se pri- stavi povsod stara pedagogika; a nove pedagogike ti očitki absolutno ne zadevajo. Nova pedagogika se je otresla nadvlade ideologij in dogem ter se postavila na najrealnejšo podlagi, ki je možna: na psihologijo. Cilj nove pedagogike je srečen človek, srečen individij. Nova psihologija (zlasti individualna psihologija in psihoanaliza) pa je pokazala, da se doseže to le, če je razvoj človeka organski, t. j. če se vse njegove prave sile lahko svobodno in harmonično razvijajo. Psihologija skuša zdaj dognati vse te prave sile in pota njihovega razvoja. Delo, ki je že storjeno, je ogromno, in nudi pedagogu že dovolj sredstev, da se loti svojega novega dela. V izvrševanju tega dela mora nova vzgoja preprečevati neposredno vmešavanje raznih kulturnih tvorb v svoj delokrog; ker vsaka hoče nataktniti že otroku svojo ideologijo na glavo in si ga tako zasigurati; s tem mu seveda prepreči samobitno rast in ga ovira, da najde samega sebe. Nova vzgoja odklanja vmešavanje vseh teh tvorb, ne samo te ali one! S tem pa nikakor ni rečeno, da nova pedagogika zanika pomen teh kulturnih tvorb. Ona marveč hoče, da se človek o svojem času svobodno odloča za to ali ono tvorbo (versko, socialno, gospodarsko i. dr.) in ji prinese svojo nepotvorbno, torej humano silo. S tem te tvorbe stalno posiljuje in jih dela relativno popolne; relativno, ker nič ni absolutno dovršeno, vse je samo prehod. Vse te tvorbe vrše ali so vršile svojo družabno-biološko misijo; tudi Cerkve. V obliki seveda, ki se je podala iz vsakokratne družabne konstelacije.

Ker pri novi vzgoji ne gre zgolj za srečo tega ali onega, temveč za srečo vseh, dobi sreča tega svojo naravno mejo ob sreči drugega; potreba po razvoju socialnega čustva se torej podaja iz te pedagoške usmerjenosti sama po sebi. S tem pa sploh ne greši proti principu samobitne rasti; kajti psihologija kaže, da je to čustvo konstruktiven del osebnosti in se mora udeleževati že iz subjektivne potrebe. Človek s harmonično rastjo je torej že sam po sebi socialen, dober!

Študij in praksa moderne pedagogike torej nujno vodita v obnovo družbe, in sicer — kar se mi zdi posebno važno — od znotraj navzven. Boljši družbi je predpogoj boljši

človek. In študij sociologije? Menda vendar nima namena, da nas opozarja na razne socialne krivice; te vidimo tudi brez študija socialnih sistemov. Tudi žal ni v naši moči, da bi jih odpravljali; to je naloga socialnega in zdravstvenega skrbstva. Ta študij pa lahko navduši za to ali ono socialno obliko in žene človeka, da jo realizira. Za to ima dve poti: vzgojo in revolucijo. Revolucijsko pot izaljučujem, ker gotovo tudi to, Mihajlovič ve, da za idealno družbo naše mase niso zrele niti intelektualno, niti moralno. Revolucija povzroča samo kaos, nadaljuje z boleščo korekturo ob realnostih in zavrže blizu tam, od koder je izšla. To dokazuje tudi gigantski poskus Rusije; prejšnji vodilni ljudje so sicer izginili, družabna struktura pa se razvija zopet v smeri k prejšnji obliki. In vzgojna pot? Otroku bi v tem slučaju vsiljevali neko ideologijo, mu s tem zatrili njegov svobodni pogled in vezali njegovo svobodno akcijo. Dosegli bi to, kar to, Mihajlovič naravnost odklanja: Človek te pedagogike bi bil »mumija, človek v futilnosti«. Seveda, ta futilni bi bil čisto nov in lepše barve; a za nas je futilni futilni. Vsiljevanje te nove ideologije otroku odklanjamo ravno tako kakor vsiljevanje vseh obstoječih. Od kod pa sploh vemo, da bo ta ideologija aktualna takrat, ko pride otrok v dobo akcije? Čas silno hiti in se spreminja, a nihče ne more znati, kako. Če smo otroku z vzgojo razvili socialno čustvo, je to vse, kar moremo storiti v interesu socialne vzgoje, je pa tudi dovolj. Stara šola seveda tega čustva niti najmanj ne goji.

Res je, da nova šola »ne more časa diktirati«; a za to tudi ne gre! Ker šola kot del socialnega organizma mora agirati in reagirati. Vsaka diktatura zruši harmonijo in izpodreja vitalnost. Res je tudi, da »pedagogika je istočasno tudi politika«; toda ne politika kot diktatura (pri nas se ta dva pojma že naravnost istovetita), temveč politika kot stalno ugašanje vseh življenjskih faktorjev v harmoničen akord. Potom politike si šola zašura, da lahko nemoteno vrši svojo družabno nalogo; v tem smislu se naj učitelj udeležuje v politiki. Tu ga čaka stalna borba.

Biološka naloga šole v organizmu družbe je torej po nazoru nove pedagogike ta, da dovaja družabnim tvorbam vedno svežih sokov; te tvorbe namreč po svoji naravi težje za tem, da se v svojem vsakokratnem stanju zabušljajo in izgube zveze z življenjem; s tem pa povzročajo trenje v družbi. Učitelj se torej ves posveti negi organske rasti otrokove, bodi njegov prijatelj in zaščitnik. Naravno, da mu daje najboljšo oporo za to študij pedagogike z njeno najvažnejšo pomožno vedo: psihologijo. Ta študij bodi obvezen! Da se pa učitelj vnaša za to ali ono ideologijo, je njegova individualna pravica, če se je hoče poslužiti. A to ne sme motiti njegove poklicne naloge! Moram reči torej obratno od to, Mihajlovič: »Sociologijo kot prvo in temeljno vedo v učiteljski samozobrazbi odklanjamo. Tovariši naj jo študirajo po svojih osebnih potrebah.«

Če se bo to, Mihajlovič seznanil z novo pedagogiko, ne vem, če se ne bova tedaj znašla pri zasledovanju istega cilja tudi na istem potu: z novo vzgojo k novi družbi. Njegovo sodelovanje bi v naših vrstah posebno visoko cenili.

A. Osterc.

VIII. Pokrajinska skupščina UJU — poverjeništvo Ljubljana.

(Konec.)

Predlogi in resolucije odsekov.

Po sprejetju proračuna so prišla na vrsto poročila odsekov, njihovi predlogi in resolucije.

Predlogi tiskovnega odseka.

Tiskovni odsek je stavil delegaciji sledeče predloge, ki jih je izdelal na podlagi došlih predlogov okrajnih učiteljskih društev. Delegacija je te predloge po krajši debati soglasno sprejela.

»Popotnik«. 1. »Popotnik« naj ostane obvezen, kakor doslej.

2. Poverjeništvo naj skliče takoj anketo o urejevanju »Popotnika«, ki naj podrobno določi smernice in pogoje pod katerimi se mora urejevati list. Ti sklepi so obvezni tudi za »Popotnikovega« urednika. Ob sebi umevno mora na tej anketi sodelovati tudi »Popotnikov« urednik.

3. Ob prilikah volitev ožjega sosveta oziroma vodstva poverjeništva, naj se načeloma razpišejo vedno tudi uredniška mesta vseh treh listov.

»Zvonček«. 1. »Zvonček« naj se priključi Mladinski Matici. Ta naj pridobi in izvede organizacijo sodelovanja, propagando za list med članstvom in mladino ter daje nasvete. Urednik »Zvončka« naj bo stalni član Mladinske Maticе ter naj se to vnese v pravilnik. Mladinska Matica naj riskira primerno vsoto, da izvede znižanje naročnine listu. Ta vsota naj se krije z zvišanjem naklade ob istočasni propagandi za list in vsebinskem dvigu lista.

2. Delegacija se opozarja na velike terjatve, ki teže »Zvonček«. Ukrepe naj potrebne, da se ta dolg žimprej izterja, sicer bo padlo kritje na našo stanovsko organizacijo.

3. V proračunu za poslovno leto 1928/29. je postavka za sodelništvo »Zvončka« pre nizka. Ta postavka ne sme biti fiksna. Delegacija naj dovoli, da se ta postavka lahko primerno zviša, če se število naročnikov dvigne.

»Učiteljski Tovariš«:

1. Naše glasilo »Učiteljski Tovariš« naj bo v bodočem letu verna slika našega neizprosnega boja za izboljšanje materialnega položaja in naj se organizira iz poverjeništva akcija za zbiranje tozadavnega gradiva za list.

»Mladinska Matica«:

1. Dosedanji odbor Mladinske Maticе, ki je bil v zmislu lanske pokrajinske skupščine samo kooptiran, naj letošnja pokrajinska skupščina potrdi.

2. Pravilnik Mladinske Maticе naj ostane neizpremenjen.

3. Predlogi društev, ki tangirajo Mladinsko Matico se odstopijo odboru, da jih upošteva v kolikor more, ker ne vsebujejo ničesar bistvenega.

Slovenska Šolska Matica:

1. V interesu dviga Slov. Šolske Maticе bi bilo, da bi izšla vsa dela, ki tangirajo moderno stremenje po reformi šole pod okriljem Slov. Šolske Maticе. Delegacija pa konstatira, da izidejo sedaj nekatere publikacije izven njenega okrilja. Odboru Slov. Šolske Maticе priporočamo, da dožene vzroke in jih v interesu stvari odpravi.

Vsi predlogi so bili soglasno sprejeti.

Odsekov referent je pred obravnavo predlogov v celoti prečital delegaciji dopisa »Popotnikovega« urednika to, Pavla Flereta in urednika »Zvončka« to, E. Gangla, v katerih sta izražala svoje pomisleke in svoje naziranje glede urejevanja listov. Enako je omenil tudi vse predloge okrajnih učiteljskih društev, ki zadevajo tisk.

Resolucije odseka za obmejno šolstvo.

1. Konstatujemo, da razmere na obmejnih šolah niso najboljše, zato prosimo merodajne faktorje, da posvečajo temu šolstvu posebno pažnjo — posebno v Prekmurju.

2. Ob priliki 10-letnice našega osvobođenja naj se sestavi pregledno spomenico o

uspehih in neuspehih šolstva ob meji, z nasveti dobrih poznavalcev razmer, kako naj se popravijo pogoje oziroma kako naj se delo v bodoče nadaljuje.

3. Obsojamo pisanje nekaterih časopisov, posebno madžarskih, ki sistematično rovarijo proti učiteljstvu in uradništvu, z namenom, da bi zmanjšali njihov vpliv med narodom. Obžalujemo, da oblasti kot cenzurni faktor, dopuščajo tako pisanje.

4. Naredba o krajevnih šolskih odborih naj se izvajata, kakor to predpisuje naredba sama na vseh vrstah šol v Prekmurju.

5. Državne šole v Prekmurju so v najslabšem stanju, ker se že več let niso popravljale, zato naj jih državna uprava takoj temeljito popravi in jih izroči v dobrem stanju občinam, kakor zahteva to več odredb ministrstva prosvete.

6. Naredba, da starši sami določujejo na manjšinskih šolah v kake razrede hodi njihova deca, naj se ukine in se določi, da se materni jezik določa po navedbi ljudskega štetja leta 1921.

7. Ker živi učiteljstvo na obmejnih šolah v izrednih prilikah, naj se mu za njegovo težavno delo prizna posebne doklade, kakor se je to priznalo v drugih pokrajinskih učiteljstvu in drugemu uradništvu.

8. Z zadovoljstvom ugotavljamo, da je CMD velika podpornica obmejnega šolstva, ona je edina institucija v narodu, ki posveča pri svojem obrambnem delu vse svoje moči in gnotna sredstva šoli in učiteljstvu. Zato priporočamo vsemu učiteljstvu, da posveča družbi večjo pažnjo in z vneto sodeluje v njenih področjih.

K resoluciji odseka za obmejno šolstvo je povdaril pov. Skulj, da bo prvo sejo ožjega sosveta sklical v Prekmurju. Na to sejo bodo povabljeni tudi zastopniki tamkajšnjih prosvetnih oblastev in nekateri drugi dobri poznavalci obmejnega šolstva. — Resolucija je bila soglasno sprejeta.

Predlogi šolsko-upravnega odseka.

Sprejeti so bili sledeči predlogi:

1. Organizacija naj vodi v bodočnosti najodločnejši boj za izboljšanje našega materialnega stanja, ki je danes obupno. Naš boj se ne sme omejiti samo na to, da si ohranimo kar imamo, ampak mi se moramo borovati za zvišanje naših prejemkov.

2. Pokrajinska skupščina naj izbere referenta za državno skupščino, ki bo poročal o našem obupnem gnotnem položaju ter zainteresiral državno skupščino za boj za izboljšanje našega materialnega stanja.

3. Upravitelje se naj honorira za upraviteljske posle analogno kakor ravnatelje srednjih in meščanskih šol, na ta način, da se jim štejejo in plačajo nadure.

4. Zakon o osnovnih šolah, ki je bil razširjen na celo državo se naj izvede glede brezplačnega stanovanja in kuriva tudi v Sloveniji in se naj prizna in da učiteljstvu brezplačno stanovanje in kurivo.

5. Določijo se naj primerne nagrade za nadure.

6. Draginske doklade na deželi se naj izenačijo z istimi v mestu. Učiteljstvu težavnih hribovitih krajev se naj priznajo posebne doklade.

7. Poročenim učiteljicam se naj izenačijo draginske doklade.

8. Učiteljstvu na enorazrednicah se naj dajo posebne doklade.

9. Dolžne razlike se naj takoj izplačajo. 10. Upraviteljem in učiteljem na težjih položajih se naj dajo doklade 200—500 Din, sreskim šolskim nadzornikom 1000 Din, oblastnim šolskim nadzornikom pa 1500 Din, in sicer iz kreditov, ki so ministrom na razpolago za posebne doklade uradnikom.

11. Organizacija naj izposluje, da bodo disciplinske uredbe čim, zakona tudi polno veljavne za učiteljstvo.

12. Skličejo se naj sreske učiteljske konference, katere naj plača država.

13. Sreske učiteljske knjižnice naj ostanejo in naj jih šolska oblast primerno dotira.

KRZNA

Bela krzna nimajo za okras sobe nobene vrednosti, če zares niso čisto bele barve.

Taka krzna čistite lahko zmešajte z »RADIO-NOM« brez velikega truda.

Napravite raztopino »RADIO-NA« v mrzli vodi in krtačite s to raztopino krzno v ravnih potezah.

Nato morate s čisto vodo dobro izprati, da izgine »RADION« in nesnaga.

Potem posušite krzno v blagi toplini, a nato ga okrtajte, pa bo kot novo in belo kot sneg.

V oblastih pa naj se ustanovijo oblastne knjižnice, ki naj vsebujejo taka strokovna in specialna dela, kakršnih si sreske knjižnice ne bi mogle nabaviti.

14. Uradniškemu savezu v Beogradu se naj izreče nezaupnica. UJU naj stori primerne korake, da se prenese vsaj začasno centrala v drugi kraj in v druge roke. V vseh krajih se naj ustanovijo krajevne organizacije čim, saveza.

15. Celibat učiteljic se naj odpravi oziroma se skrbeti za to, da se ne uvede z novim šolskim zakonom.

16. Organizacija se naj zavzema za učiteljske vojake in novince ter dela nato, da se jih žimprej nastavi ter poskrbi potrebni kredit.

17. Za nastavljanje učiteljstva naj velja zopet stari red. Pri nadomeščanju odsotnih učnih oseb se naj označi v dekretih točno doba za katero so nameščeni, da se ne bo zgodilo več, da bi bile na eni šoli naenkrat učne moči kot nadstevilne odpuščene, ki so dobile mesto po razpisu.

18. Krivice, ki so se godile pri nameščanju se naj odpravijo.

19. Pri obravnavi šolskih zamud se naj ravna točno po zakonu. Kuluk se naj spremeni v zaporno kazen.

20. Šolski mladini se naj dovoli samo sodelovanje pri šolskih prireditvah in pod nadzorstvom učiteljstva.

21. Prebitki v šolskih proračunih se naj stekajo v šolske fonde.

22. Odobreni zneski proračunov krajevnih šolskih odborov, določeni za posamezne namene se naj porabijo samo za določene namene. Upošteva se naj odvojeno mnenje šolskega upravitelja. Onemogočiti se mora redukcija odobrenih proračunov po občinskih uradih.

23. Vsako pobiranje prispevkov v šoli je prepovedano.

24. Šolske knjige vsem učencem naj poskrbi šolski odbor.

25. Cene šolskim knjigam naj se znižajo.

26. Šolska oblast naj naročbo raznih knjig šolam le priporoča ne pa diktira. V to svrhu naj šolska oblast dostavi šolskim upraviteljem koncem šolskega leta seznam priporočenih knjig, s tem se prihrani oblastvom delo in papir. O nabavi knjig pa naj odloča učiteljska konferenca.

27. Šole se naj ne sili več k razpečevanju sreč in drugih predmetov.

28. Učni načrti, ki so bili izdani, se naj v Sloveniji ne uporabljajo, ker niso za naše razmere prikladni.

29. Šolske počitnice naj ostanejo dosežanje poletne, in sicer iz higijenskih in pedagoških razlogov. Odstavek v načrtu šolskega zakona, ki govori, da se določajo glavne počitnice krajevnim razmeram primerno, se naj črta.

30. Prestop učencem v srednje in meščanske šole se naj dovoli šele po končanem petem šolskem letu.

31. V učiteljska se naj sprejme samo gotovo število gojenk, da se zabrani nadprodukcija učiteljic.

32. Učiteljska izobrazba se naj na ta način reorganizira, da se odpravijo učiteljska, se zahteva popolna srednja šola in pedagoška visoka šola.

33. Organizacija protestira proti temu, da ni bil pozvan v komisijo za učiteljsko izobrazbo noben član Izvršnega odbora UJU v Beogradu.

Med debato o predlogih je bil sprejet tudi sledeči predlog to, Požarja:

Učiteljem ekskurendnih šol naj se izplačujejo potnine in nagrade za nadure v mesečnih, v nazajšnjih obrokih, pri čemer veljajo glede potnin načelo, da je tudi ekskurendni učitelj kot državni uradnik upravičen do plačila 6 Din od vsakega kilometra prehojenega pota.

Poverjeništvo deluj na to, da pridejo ekskurendni učitelji takoj do izplačila v minulih letih težko zasluženega.